

Latvijas Nacionālā bibliotēka

STUDIJU KURSA PROGRAMMA

1. **Studiju kursa nosaukums** Latvijas bibliotēku vēsture
2. **Kursa apjoms** 6 kontaktstundas
3. **Kursa autors** Jana Dreimane, *Dr.philol.*
4. **Kursa mērķi**
 - 1) sniegt iespēju apjēgt Latvijas bibliotēku attīstības dinamiku un to inovatīvo potenciālu;
 - 2) rosināt refleksijas par bibliotēku darba tradicionālo un novatoro elementu saistību, bibliotēku perspektīvām 21.gadsimtā.

5. Kursa saturs

- 5.1 Īss pārskats par bibliotēku vēstures pētniecību Latvijā. Bibliotēku vēstures pētniecības avoti, metodoloģiskās problēmas.
- 5.1. Bibliotēku pirmsākumi (13.–16.gs.).
- 5.2. Reformācijas (1517.g.) ietekme: pirmā publiskā bibliotēka Latvijā (1524.g.).
- 5.3. Ievērojamākās (bibliofīlu) bibliotēkas Latvijā 17.–18.gs.
- 5.4. Apgaismības ideju rosinājums bibliotēku veidošanai 18.gs. vidū – 19.gs.sākumā.
- 5.5. Nacionālās bibliotekārās domas veidošanās 19.gs. vidū un tās izpausmes bibliotēku nozarē. Pirmā latviešu dibinātā bibliotēka (1848).
- 5.6. Latvijas bibliotēkas 20.gs.sākumā. 1905.gada revolūcijas ietekme.
- 5.7. Bibliotēku uzplaukums pirmās brīvvalsts laikā (1918–1940). Kultūras fonda devums. Valsts bibliotēkas dibināšana. Latvijas Bibliotekāru biedrības izveide. Starptautiskie sakari.
- 5.8. Sociālistiskie pārveidojumi pirmās padomju okupācijas gadā (1940–1941).
- 5.9. Latvijas bibliotēkas nacistiskās okupācijas laikā (1941–1945).
- 5.10. Bibliotēkas otrās padomju okupācijas laikā (1944–1990).
- 5.11. Pārmaiņas bibliotēkās pēc neatkarības atjaunošanas (1990–2000).
- 5.12. Latvijas bibliotēku akūtās problēmas pasaules kontekstā.

Izmantojamā literatūra

1. *Bibliotheca Rigensis — 480*: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka gadsimtu liecībās / Rīga : Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2004.
2. *Latvijas Universitātes Bibliotēka laikmetu griežos* : rakstu krāj.. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2007 . 159 lpp. : il., Bibliogr. rakstu beigās.
3. *Rīgas Centrālās bibliotēkas simtgades grāmata*. Rīga : Rīgas Centrālā bibliotēka, 2006. 135 lpp.

Apcerējumi, raksti

1. **Dreimane, Jana**. Cenzūra Latvijas bibliotēkās nacistiskās okupācijas laikā. Starptautiska konference “Vārda brīvība, cenzūra, bibliotēkas” : Rīga, 14.10.-17.10.1998 : Konferences materiālu krājums / Latvijas Nacionālā bibliotēka; Latvijas Bibliotekāru biedrība. - Rīga, [1998]. 70.-75.lpp.
2. **Dreimane, Jana**. Kultūrpolitika Latvijā un tās izpausmes bibliotēku darbībā (1945-1953) // Starptautiska konference “Latviešu grāmata un bibliotēka:1525-2000” = International conference “The Latvian Book and Libraries: 1525-2000” 8.11.2000.-11.11.2000., Rīga : Materiālu krājums II / Latvijas Nacionālā bibliotēka; Latvijas Bibliotekāru biedrība. - Rīga, 2000. – 95.-109.lpp.

3. **Dreimane, Jana.** Latvijas Nacionālā bibliotēka 1944.–1953.gadā [Tiešsaistes]. - Resurss aprakstīts 2010.g. 26.janv. Bibliogr. parindēs: 51.-66.lpp. Kopsav. angļu val. Latvijas Nacionālās bibliotēkas zinātniskie raksti [Elektroniskais resurss], ([2009]), 51.-67.lpp. : tab. Tiešsaistes žurn. ISSN 1691-5941. Pieejas veids: Tīmeklis WWW. URL: <http://www.lnb.lv/lv/par-lnb/zinatiskie-raksti/LNB-ZR-2009-Jana-Dreimane.pdf>
4. **Dreimane Jana.** Bibliotēku problemātika latviešu periodikā (1900-1906). No: Informācija, revolūcija, reakcija: 1905-2005 : starptautiska konference : materiālu krājums = Information, Revolution, Reaction: 1905-2005 : International conference : proceedings / Latvijas Nacionālā bibliotēka. Rīga : Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2005 (Rīga : Latvijas Nacionālā bibliotēka).
5. **Liventāls T.**Latvju bibliotēku kustības attīstības gaita. *Latvijas Bibliotēku padomes gada grāmata: pirmais gads.* Rīga, 1926. 5.–35.lpp.
6. **Mauliņa Anna.** Bibliotēka un bibliotekārā doma Latvijā. *Bibliotekārs.* Nr.4 (1991).
7. **Štrāle Aina.** Galvenās literatūras pārvaldes darbība Latvijā 1940.-1941.gadā. *Karogs.* Nr.8 (1999), 151.-160.lpp.
8. **Štrāle Aina.** Garlība Merķeļa (1769-1850) idejas Latvijas bibliotekārās domas kontekstā. *Bibliotēku Pasaule.* Nr.26 (2003), 35.-37.lpp.
9. **Štrāle, Aina.** Latvijas PSR Valsts bibliotēka pirmajā padomju okupācijas gadā: 1940-1941 [Tiešsaiste]. Resurss aprakstīts 2010.g. 26.janv. Bibliogr. parindēs: 32.-49.lpp. Kopsav. angļu val. Latvijas Nacionālās bibliotēkas zinātniskie raksti [Elektroniskais resurss], ([2009]), 32.-50.lpp. : tab. Tiešsaistes žurn. ISSN 1691-5941. Pieejas veids: Tīmeklis WWW. URL: <http://www.lnb.lv/lv/par-lnb/zinatiskie-raksti/LNB-ZR-2009-Aina-Strale.pdf>
10. **Štrāle Aina.** Padomju cenzūra Latvijā 1985.-1987.gadā. *Bibliotēku Pasaule.* Nr.27 (2004), 37.-40.lpp
11. **Štrāle Aina.** Padomju cenzūras noriets un bibliotēku demokratizācija Latvijā 1988–1990. *Bibliotēku Pasaule.* Nr.28 (2004), 40.-44.lpp.
12. **Štrāle Aina.** Latvijas bibliotēkas un 1905.–1907.gada revolūcija: tiesiskie un politiskie aspekti // *Bibliotēkas Pasaule.* Nr.24 (2003), 5.–10.lpp.
13. **Viška Jānis.** Bibliotēku vēstures materiālu vākšana un apkopošana // Metodiski norādījumi kultūras darbinieku I semināram 1977./78.mācību gada septembrī-oktobrī/V. Lāča LPSR Valsts bibliotēka. Rīga: V. Lāča LPSR Valsts bibliotēka, 1977. 12.–23.lpp.
14. **Zanders Viesturs.** Latvijas zinātnisko bibliotēku sovetizācija 1940.-1950.gados. *No:* Starptautiska konference “Vārda brīvība, cenzūra, bibliotēkas” : Rīga, 14.10.-17.10.1998 : Konferences materiālu krājums / Latvijas Nacionālā bibliotēka; Latvijas Bibliotekāru biedrība. - Rīga, [1998]. — 76. - 80.lpp.
15. **Zanders, Viesturs.** Zinātnisko biedrību bibliotēkas Latvijā (19.-20.gs.) un to likteņi = The Libraries of scientific societies in Latvia (in the 19th and 20th centuries) and their longevity / Viesturs Zanders.. Bibliogr.: 51.-52.lpp. Kopsav. angļu val. *Zinātņu vēsture un muzejniecība,* (2007), [47.-52.lpp. ISSN 1407-2157. ISBN 978-9984-825-17-5. (Latvijas Universitātes raksti ; 716.sēj.).

16. **Dreimane Jana.** Public libraries in Latvia in the 20th century. *In: Library spirit in the Nordic and Baltic countries : historical perspectives..* Tampere : Hibolire, 2009. 158.-168.lpp. ISBN 9789529258758 (ies.).
17. **Zanders Viesturs.** Bibliotheken in Lettland. *In: Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa. Bd.7.2.* Hildesheim [etc.], 1998. 145.–148.lpp.
18. **Zanders, Viesturs.** Privatbibliotheken im kulturhistorischen Kontext Lettlands: vom 17.Jahrhundert bis zur ersten Hälfte des 19.Jahrhunderts. *In: Kulturgeschichte der baltischen Länder in der Frühen Neuzeit : mit einem Ausblick in die Moderne.* Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2003. 137.–147.lpp., ISSN:ISSN 0934-5531.

Dr.philol. Jana Dreimane